

דבר תורה פרשת נח איש צדיק ספר שולחן של ארבע לרבנו בחיי

ותדע באמת כי האדם על שלחנו יבחן מי הוא ושם יתגלו ויתפרסמו מדותיו. וכן אמרו רז"ל (עירובין סה) בג' דברים האדם ניכר בכיסו ובכוסו ובכעסו, כי ההמשך אחר היין ויתר התענוגים הלא הוא נפת צופים נמשך אחר סם המות ובהיותו אוהז הדרך הזה ימות מיתה עולמית, והרוצה לחיות יש לו להתרחק מן הדרך הזו ואכל וחי לעולם. וכן אמרו רז"ל במס' גיטין (דף ע) סעודת הנאתך משוך ירך ממנה, ודומה לזה אמרו קדושים היו פרושים תהיו קדש עצמך בראוי לך. ואמר קהלת (קהלת ב':א') אמרתי אני בלבי לכה נא אנסכה בשמחה וראה בטוב והנה גם הוא הבל ורעות רוח, ואמר אחריו תרתי בלבי למשוך ביין את בשרי. ובמס' סנהדרין י"ג ווי"ן נאמרו על היין והם נזכרים בפ' נח, וכתוב (בראשית ד) ויחל נח איש האדמה ויטע כרם, ביאורו משעה שהתחיל לנטוע כרם עשה קדושתו חול זהו לשון ויחל שהוא כולל לשון תחלה ולשון חילול, והנה בסבת היין נתקלל שלישי העולם. ודרשו עוד (משלי כ"ג:ל"א) אל תרא יין כי יתאדם יתאוה לדם. וכן בת שבע הזהירה לשלמה שלא ימשוך ביין את בשרו הוא שאמרה לו אל למלכים למואל אל למלכים שתו יין ולרוזנים אי שכר. וכן אמר (קהלת ב':ג') תרתי בלבי למשוך ביין את בשרי. ואמר עוד (שם) כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני והזכיר אחריו גם זה הבל. ודבר ידוע מי שגברה יראת השם בלבו ופחדו לנגד עיניו ימאס ויבדיל תענוגי העולם ויבזה אותם עד תכלית כי ידע ויכיר אחריתם ואחרית הפחותים הריקים אשר מלאו כרסם מעדניהם ושבו כליהם ריקם ריקנים הם בלי השכל ולא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו, ועז"א שלמה (משלי כ"ג:א') כי תשב ללחום את מושל בין תבין את אשר לפניך. אמר אם רוח המושל תעלה עליך ותצא לאכול מפת בג המלך וביין משתיו בבית המלך שהוא מושל הארץ בין תבין והסתכל באותם שהיו לפניך שבחרו הדרך הזה מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם, הלא רובם סוף מעלתם וגדולתם השפלה והכנעה ספו תמו מן בלהות מה כתיב אחריו ושמת סכין בלועך, ואמרו ז"ל (אבות פ"ו) ואל תתאוה לשלחנם של גדולים ששלחנך גדול משלחנם וכתרך גדול מכתרם, לפיכך אין ראוי לאדם לבקש היתרונות ולרדוף אחריהם ואם עשה כן יהיו כל ימיו מכאובים ולא ישבע לעולם לפי שהיתרונות אין להם תכלית, ומי שרודף אחר הדברים שאין להם תכלית הלא נגוע ומוכה בסונורי הסכלות ובכל אמת יתגלע. א"צ לומר שאין לו חלק בתורה. שאם היה עשיר והיה רגיל לאכול ולשתות בכלי כסף קרוב הוא שימעט זה בעיניו ולא יספיק לו עד שיהיה לו כלי נפך ספיר ויהלום. ואם השיג מהם כלי אחד ירצה מהם ב' או ג' וזה הולך ללא תכלית, וע"כ יתחייב האדם בטוב מדותיו שלא יהמה לבו אחר היתרונות ושיסתפק במועט.